

**STRUČNA UPUTA
ZA ORGANIZACIJU I REALIZACIJU OBRAZOVNO-
ODGOJNOG RADA U OSNOVNOJ ŠKOLI U
ŠKOLSKOJ 2020/2021. GODINI**

SADRŽAJ

1. PREDMET I PRIMJENA STRUČNE UPUTE.....	3
2. PRAVNI OKVIR	3
3. UVODNE NAPOMENE.....	3
3.1. Iskustvo Republike Srbije u ostvarivanju nastave na daljinu	3
3.2. Iskustva drugih zemalja prilikom ponovnog otvaranja škola	4
4. OBRAZOVNO-ODGOJNI RAD U ŠKOLSKOJ 2020/2021. GODINI	5
4.1. Poseban program osnovnog obrazovanja i odgoja	5
4.2. Nastava na daljinu u školi.....	6
4.2.1. Organizacija nastave na daljinu na razini Republike Srbije	7
4.2.2. Organizacija nastave putem Javnog medijskog servisa Srbije	7
4.3. Obrazovno-odgojni rad u školi kroz neposredni rad i nastavom na daljinu	9
4.3.1. Modeli obrazovno-odgojnog rada	9
4.4. Cjelodnevna nastava i produženi boravak	13
4.5. Obrazovno-odgojni rad za učenike na duljem kućnom i bolničkom liječenju	14
4.6. Organizacija prehrane učenika	14
5. UPUTE.....	15
5.1. Uputa za ravnatelja	15
5.2. Uputa za nastavnika i razrednika	16
5.3. Primjena mjera zaštite zdravlja učenika i zaposlenika tijekom obrazovno-odgojnog rada škole	17

1. PREDMET I PRIMJENA STRUČNE UPUTE

Stručnom uputom o organizaciji i realizaciji obrazovno-odgojnog rada u osnovnoj školi u školskoj 2020/2021. godini **preciznije se uređuju način planiranja, organiziranja i ostvarivanja obrazovno-odgojnog rada osnovne škole i to neposrednog obrazovno-odgojnog rada i obrazovno-odgojnog rada putem nastave na daljinu, kao i modeli obrazovno-odgojnog rada** koji će se primjenjivati u školskoj 2020/2021. godini, ovisno od aktualne epidemiološke situacije, kao i aktualnih preporuka i mjera nadležnih institucija i tijela, radi osiguravanja zaštite zdravlja učenika i zaposlenika, sprječavanja širenja infekcije i zaraznih bolesti, kao i ostvarivanja prava učenika na obrazovanje.

Ukoliko aktualna epidemiološka situacija bude okončana, preporuke i mjere nadležnih institucija i tijela usmjerene na zaštitu zdravlja stanovništva i sprječavanje širenja infekcije zaraznih bolesti budu stavljene izvan snage i ne postoji opasnost za zdravlje učenika i zaposlenika, odnosno ukoliko se za to steknu u potpunosti sigurni uvjeti, škole će ostvarivati redoviti neposredan obrazovno-odgojni rad.

Ukoliko aktualna epidemiološka situacija bude takva da postoji opasnost po zdravlje učenika i zaposlenika i na snazi su odgovarajuće preporuke i mjere nadležnih institucija i tijela usmjerene na zaštitu zdravlja stanovništva i sprječavanje širenja infekcije, škole će organizirati obrazovno-odgojni rad sukladno ovoj stručnoj uputi.

Uputa je namijenjena osnovnim školama, učenicima, roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima učenika (u daljnjem tekstu: roditelji), prosvjetnim savjetnicima i ostalim zaposlenicima Ministarstva.

2. PRAVNI OKVIR

Stručnom uputom preciznije se uređuje način planiranja, organiziranja i ostvarivanja obrazovno-odgojnog rada osnovne škole sukladno Zakonu o osnovama sustava obrazovanja i odgoja („Službeni glasnik RS”, broj: 88/17, 27/18 - dr. zakon, 10/19 i 6/20) i Zakonu o osnovnom obrazovanju i odgoju („Službeni glasnik RS”, broj: 55/13, 101/17, 27/18 - dr. zakon i 10/19) i sukladno propisima kojima se uređuje plan i program nastave i učenja, odnosno nastavni plan i program u osnovnom obrazovanju i odgoju.

3. UVODNE NAPOMENE

3.1. Iskustvo Republike Srbije u ostvarivanju nastave na daljinu

U školskoj 2019/2020. godini u cilju pravilnog i ujednačenog postupanja osnovnih škola u provedbi Odluke Vlade Republike Srbije o obustavi izvođenja nastave u visokoškolskim ustanovama, srednjim i osnovnim školama i redovitog rada ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja („Službeni glasnik RS“, broj: 30/20), sukladno Odluci o proglašenju izvanrednog stanja („Službeni glasnik RS“, broj: 29/20) i Uredbi o mjerama za vrijeme izvanrednog stanja („Službeni glasnik RS“, broj: 31/20), Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja, kao nadležno ministarstvo za obrazovanje i odgoj (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), organiziralo je učenje putem nastave na daljinu i na taj način osiguralo kontinuitet u obrazovanju učenika i radu obrazovno-odgojnih ustanova.

Nastava na daljinu organizirana je do kraja nastavne 2019/2020. godine, s tim da su se nastavni sati u razdoblju od 17. 3. 2020. godine do 15. 6. 2020. godine emitirali na kanalima Javnog medijskog servisa - RTS kanal 2, RTS kanal 3 i RTS Planeti.

Putem televizijskih kanala i multimedijских internetskih platformi, emitirani su nastavni sati za učenike osnovnih i srednjih škola, uključujući i sate pripreme nastave za završni ispit, kao i sate posvećene analizi zadataka u okviru samoprocjene znanja i probnog završnog ispita.

Sati su emitirani prema unaprijed utvrđenom rasporedu za prvi i drugi ciklus i svaki sat trajao je od 25 do 30 minuta.

Plan nastavnih sadržaja koji su bili predviđeni za snimanje, sukladno programima nastave i učenja određenog predmeta, odnosno razreda, pripremao je Zavod za unapređivanje obrazovanja i odgoja, kao institucija nadležna za pripremu planova i programa nastave i učenja.

Posebna pozornost posvećena je osiguranju kvalitete, pripremi sata sukladno programu nastave i učenja određenog predmeta, odnosno sukladno didaktičko-metodičkoj uputi, kao sastavnom dijelu propisanog programa.

Istovremeno, sukladno dostavljenim uputama, škole su organizirale obrazovno-odgojni rad putem nastave na daljinu za svoje učenike sukladno uputama Ministarstva.

Novi načini realizacije nastave na daljinu osmišljeni su sukladno mogućnostima sustava i kratkim rokovima.

Uspostavom nacionalne platforme za *on-line* učenje na adresi *mojaskola.gov.rs*, koja podržava nastavu emitiranu na RTS-u, uvedena je interaktivnost u vidu testova, a ova platforma doprinijela je izgradnji samoregulacije u učenju kod učenika.

U suradnji s Uredom za informacijske tehnologije i elektroničku upravu Vlade Republike Srbije (u daljnjem tekstu: Ured) uspostavljeno je *web* mjesto *rasporednastave.gov.rs* na kojem su dostupni rasporedi RTS sati, poveznica ka platformi Moja škola *mojaskola.gov.rs*, preporuke za uspostavu *on-line* komunikacije između nastavnika i učenika (softverska rješenja i upute).

3.2. Iskustva drugih zemalja prilikom ponovnog otvaranja škola

Na temelju analize iskustava drugih zemalja, koje su u prethodnom razdoblju pristupile ponovnom otvaranju škola, Ministarstvo je došlo do zaključka da ne postoji znanstveni konsenzus, na temelju stručne literature, o utjecaju zatvaranja i ponovnog otvaranja škole na prenošenje SARS-COV-2 u zajednici. Činjenica je da u većini zemalja postoji velika zabrinutost učenika i roditelja zbog neizravnog utjecaja zatvaranja škola.

Većina primijenjenih modela ponovnog otvaranja škola uključivala je smanjenje veličine razreda (podjela u skupine), povećanje fizičke udaljenosti između učenika i ograničavanje interakcije između skupina kako bi se umanjio potencijal za prijenos virusa u školama.

One zemlje koje su ponovno otvorile škole uvele su određenu vremensku dinamiku realizacije neposredne nastave (alternativni rasporedi) u pogledu vremena početaka i završetaka nastave, kao i vremena za odmore i čišćenje učionica i drugih prostorija škole. Također, veliki broj zemalja koristio je i kombinirane modele, pohađanje nastave u različitim smjenama (prijepodne, popodne) ili pohađanje nastave alternativnim danima ili tjednima, dok je manji broj zemalja održavao relativno uobičajene školske rasporede.

Mnoge od njih ponovno su otvorile škole samo za mlađe ili starije učenike, kako bi raspoloživ prostor učinili sigurnim za manji broj učenika. Neke zemlje ponovno su otvorile škole samo za učenike mlađih razreda, a nakon određenog razdoblja i za učenike starijih razreda. U rijetkim slučajevima bilo je i zemalja kod kojih su se svi učenici istovremeno odmah vratili u škole.

U velikom broju zemalja donesena je odluka da učenici i/ili zaposlenici nose zaštitne maske u školama, uz različito definiranje donje starosne granice. Također, imamo i zemlje koje nisu imale propisanu obvezu nošenja maski kao dio svog modela ponovnog otvaranja škola. U manjem broju zemalja vršeno je i mjerenje temperature na ulazu u školu. U svim zemljama se inzistiralo na organiziranom dodatnom pranju ruku nakon određenih aktivnosti. Sustavno testiranje na virus SARS-COV-2 ili antitijela u školama se vršilo u malom opsegu i ovaj pristup se trenutno ne primjenjuje široko.

4. OBRAZOVNO-ODGOJNI RAD U ŠKOLSKOJ 2020/2021. GODINI

4.1. Poseban program osnovnog obrazovanja i odgoja

Poseban program osnovnog obrazovanja i odgoja priprema Zavod za unapređivanje obrazovanja i odgoja, na temelju inicijative Ministarstva, a sukladno Zakonu.

Poseban program primjenjuju sve osnovne škole na teritoriju Republike Srbije u školskoj 2020/2021. godini.

Poseban program sadrži:

- duljinu trajanja sata;
- preporuke za organizaciju nastave;
- neophodne sadržaje sukladno planu nastave i učenja, koji osiguravaju ostvarivanje propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća;
- didaktičko-metodičku uputu za ostvarivanje programskih sadržaja;
- razdoblje ostvarivanja propisanih programskih sadržaja.

Sukladno Zakonu, a na temelju Posebnog programa, sat traje 30 minuta.

Obrazovno-odgojni rad u školskoj 2020/2021. godini planira se kroz organizaciju:

- **Nastave na daljinu u školi**
- **Obrazovno-odgojnog rada u školi kroz neposredni rad i nastavom na daljinu**

4.2. Nastava na daljinu u školi

Nastava na daljinu je poseban oblik obrazovno-odgojnog rada kojim učenici stječu osnovno obrazovanje i odgoj na način koji osigurava ostvarivanje propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća, tako što se jedan dio propisanog plana i programa nastave i učenja ostvaruje putem nastave koju ustanova osnovnog obrazovanja i odgoja organizira koristeći suvremene informacijsko-komunikacijske tehnologije za učenje, i to, prije svega, u situacijama u kojima učenik nije u mogućnosti pohađati redovitu nastavu, neposredno u prostoru škole.

Nastava na daljinu može se primjenjivati i u slučaju kada određen broj učenika škole iz razloga koji se tiču sigurnosti i zdravlja nije u prilici nazočiti redovitoj nastavi u školi.

Nastava na daljinu organizira se za učenike škole i obuhvaća nastavu i druge oblike obrazovno-odgojnog rada (individualno, u skupini ili razredu).

Nastava na daljinu realizira se na temelju Posebnog programa osnovnog obrazovanja i odgoja.

Osnovna škola koristi samo jedan sustav za upravljanje učenjem¹ po ciklusu, uvažavajući uzrast učenika.

¹ Smjernice za izbor sustava za upravljanje učenjem:

- pristup sadržajima i aktivnostima moguć je u bilo koje vrijeme, ovisno od programa i tempa rada korisnika (24 sata tijekom 7 dana u tjednu);
- zatvoreno je obrazovno rješenje (ne postoji mogućnost pristupa neovlaštenim osobama);
- dostupan je putem interneta, posredstvom različitih vrsta digitalnih uređaja (računalo, laptop, tablet, mobilni telefon) bez obzira na instaliranu verziju operativnog sustava (Windows/Android/iOS/macOS);
- lokaliziran je na srpski jezik i/ili na jezike nacionalnih manjina;
- omogućava kreiranje digitalnih sadržaja koji sadrže tekst, slike, zvuk, video-zapise i poveznice ka provjerenim internetskim stranicama na koje nastavnik upućuje učenike;
- omogućava učitavanje i preuzimanje osnovnih datoteka (tekstualni dokument, tablični proračun, multimedijalna prezentacija);
- posjeduje ugrađene funkcionalnosti koje omogućavaju komunikaciju na relaciji nastavnik-učenik i učenik-drugi učenici;
- omogućava integraciju konferencijskih alata (dijeljenje video-zapisa, zvuka, zaslona) s mogućnošću snimanja *on-line* predavanja/sadržaja i video-zapisa koji mogu biti dostupni svim učenicima na zahtjev (VoD - *Video on Demand*);
- omogućava nastavnicima kreiranje kvizova/testova ili upitnika za procjenu znanja učenika;
- posjeduje mogućnost skladištenja nastavnih materijala i učeničkih radova;
- posjeduje mogućnost integracije drugih *web* rješenja.

Prilikom odabira platforme za učenje potrebno je voditi računa o karakteristikama platforme, u pogledu dostupnosti, odnosno vremena korištenja, jezika, operativnog sustava, upotrebe alata, prostora za skladištenje podataka i drugo.

Sustav za upravljanje učenjem je specijalizirani softver koji se koristi za planiranje i realizaciju nastavnog procesa u *on-line* okruženju, u kome je osigurana interakcija svih aktera, kao i uvjeti za procjenu učeničkih postignuća.

Proces planiranja nastave u okviru sustava za upravljanje učenjem, između ostalog podrazumijeva kreiranje digitalnih nastavnih sadržaja, dodavanje otvorenih obrazovnih resursa, osmišljavanje aktivnosti učenja (zadaci, radionice, forumi) koje predviđaju pružanje povratne informacije i poticanje vršnjačkog učenja. Ovi specijalizirani softveri mogu osigurati formativnu i sumativnu procjenu učeničkih postignuća, ukoliko su epidemiološke mjere takve da se izravna nastava ne preporučuje ni u najmanjim skupinama.

4.2.1. Organizacija nastave na daljinu na razini Republike Srbije

Ministarstvo obrazovno-odgojni rad putem nastave na daljinu (u daljnjem tekstu: nastavu na daljinu) organizira u suradnji sa Zavodom za unapređivanje obrazovanja i odgoja emitiranjem nastavnih sati, koje pripremaju i realiziraju nastavnici zaposleni u školama na teritoriju Republike Srbije, na prijedlog školskih uprava Ministarstva, stručnih društava i zajednica škola, kao i samih škola i Zavoda.

Snimljeni sati čine bazu primjera dobre prakse (u daljnjem tekstu: Baza sati), koja je dostupna na RTS Planeti i službenoj internetskoj stranici Zavoda i Ministarstva.

Snimljeni sati iz Baze sati emitiraju se putem Javnog medijskog servisa Srbije, prema utvrđenom rasporedu sati, čime su dostupni svim učenicima na teritoriju Republike Srbije i škole ih mogu koristiti u slučaju izvanrednog stanja ili drugih izvanrednih situacija i okolnosti, sukladno planu aktivnosti škole, kao i u redovitim okolnostima, prema procjeni nastavnika i škole.

U okviru nacionalne platforme za *on-line* učenje, odnosno sustava za upravljanje učenjem Moodle koji je nazvan *Moja škola*, na adresi *mojaskola.gov.rs*, koja podržava nastavu emitiranu na RTS-u, učenici će imati mogućnost praćenja i realizacije nastave na daljinu, kao i pristup testovima. U suradnji s Uredom na *web* mjestu *rasporednastave.gov.rs* bit će dostupni rasporedi RTS sati, poveznica ka platformi *Moja škola* *mojaskola.gov.rs*, kao i preporuke za uspostavu *on-line* komunikacije između nastavnika i učenika (softverska rješenja i upute).

4.2.2. Organizacija nastave putem Javnog medijskog servisa Srbije

Prikazivanje nastavnih sati na kanalima RTS 2 i RTS 3 bit će svakog radnog dana sukladno rasporedu, prema utvrđenoj satnici prikazivanja sati (Tablica 1). Učenici petog razreda pratit će nastavu na kanalu RTS 2 s početkom u 8.00 sati i rasporedom od tri sata dnevno, dok će se nastava za učenike od šestog do osmog razreda emitirati na kanalu RTS 3, s početkom u 8.00 sati.

Nastava za učenike prvog ciklusa osnovnog obrazovanja i odgoja (od I. do IV. razreda) bit će emitirana na multimedijskoj internetskoj platformi RTS Planeta.

Učenici od prvog do sedmog razreda imat će dnevno po tri sata, dok će učenici osmog razreda imati četiri sata.

Ukoliko aktualna epidemiološka situacija bude utjecala na promjenu organizacije obrazovno-odgojnog rada u školama, u vidu proglašenja izvanredne situacije, moguća je i promjena satnice emitiranja sati, o čemu će učenici i roditelji, kao i škole, biti pravodobno obaviješteni (Tablica 2).

Tablica 1. *Nastavni sati na Javnom medijskom servisu za učenike drugog ciklusa*

RAZRED	Satnica prikazivanja sati	RAZRED	Satnica prikazivanja sati
Peti razred RTS 2	08.00-08.30	Sedmi razred RTS 3	09.45-10.15
	08.35-09.05		10.20-10.50
	09.10-09.40		10.55-11.25
Šesti razred RTS 3	08.00-08.30	Osmi razred RTS 3	11.30-12.00
	08.35-09.05		12.05-12.35
	09.10-09.40		12.40-13.10
13.15-13.45			

Tablica 2. *Nastavni sati na Javnom medijskom servisu*

RAZRED	Satnica prikazivanja sati	RAZRED	Satnica prikazivanja sati
Prvi razred RTS 2	08.00-08.30	Peti razred RTS 3	13.15-13.45
	08.35-09.05		13.50-14.20
	09.10-09.40		14.25-14.55
Drugi razred RTS 3	08.00-08.30	Šesti razred RTS 3	15.00-15.30
	08.35-09.05		15.35-16.05
	09.10-09.40		16.10-16.40
Treći razred RTS 3	09.45-10.15	Sedmi razred RTS 3	16.45-17.15
	10.20-10.50		17.20-17.50
	10.55-11.25		17.55-18.25
Četvrti razred RTS 3	11.30-12.00	Osmi razred RTS 3	18.30-19.00
	12.05-12.35		19.05-19.35
	12.40-13.10		19.40-20.10
20.15-20.45			

4.3. Obrazovno-odgojni rad u školi kroz neposredni rad i nastavom na daljinu

Osnovna škola na temelju Posebnog programa donosi operativni plan organizacije i realizacije nastave sukladno svojim prostornim i tehničkim mogućnostima.

Operativni plan organizacije i realizacije nastave sadrži:

- plan nastave i učenja sukladno posebnom programu;
- pregled raspoloživih resursa;
- model ostvarivanja nastave;
- način ostvarivanja nastave na daljinu, koji uključuje i podatke o odabranoj platformi za učenje;
- raspored sati po danima i razredima;
- način praćenja i vrednovanja postignuća učenika;
- način praćenja ostvarivanja plana aktivnosti.

Sastavni dio operativnog plana jest i način ostvarivanja nastave na daljinu za učenike koji ne raspolažu potrebnim materijalnim resursima, ukoliko se, odnosno u razdoblju kada se ostvaruje nastava na daljinu, kao i način pružanja dodatne potpore za učenike kojima je to potrebno.

Operativni plan organizacije i realizacije nastave sastavni je dio godišnjeg plana rada škole i školskog programa.

Škola ima autonomiju utvrđivanja vremena početka sati i izvršavanja vremenske organizacije sati na dnevnoj, tjednoj i mjesečnoj razini.

Nastava u školi organizira se na način koji osigurava sigurnost i zdravlje učenika i zaposlenika, sukladno preporukama nadležnih tijela i institucija, u školskom prostoru.

Organizirati realizaciju nastave na način da svaki razredni odjel (skupina) ima svoju učionicu, odnosno tijekom malih odmora nema promjene učionice/kabineta, osim kada je to neophodno zbog specifičnosti nastavnih predmeta i korištenja određene opreme i nastavnih sredstava.

Broj učenika koji istovremeno boravi u školi ne smije prijeći 50 % ukupnog broja učenika u školi.

Škole će do 24. kolovoza 2020. godine dostaviti operativni plan organizacije i realizacije nastave nadležnoj školskoj upravi na suglasnost.

4.3.1. Modeli obrazovno-odgojnog rada

Prvi ciklus

- za učenike prvog ciklusa, od I. do IV. razreda, nastava se organizira svakodnevno u školi kroz neposredan obrazovno-odgojni rad;

- ukoliko je broj učenika u razrednom odjelu veći od 15, razredni odjel se dijeli u dvije skupine (škola bira optimalan kriterij za podjelu na skupine);
- ukoliko je broj učenika u odjelu 15 i manji, odjel se ne dijeli na skupine, već se nastava realizira za sve učenike istovremeno u jednom terminu;
- za svaki odjel (skupinu) određuje se učionica u kojoj se ostvaruju nastavni sati; skupine dolaze u dva definirana termina (na primjer od 8.00 i od 10.45);
- preporučuje se fleksibilan ili klizni raspored zvonjenja, čime bi se postiglo i različito vrijeme kada su učenici na odmoru i smanjuje se istovremeni boravak učenika u prostorijama predviđenim za komunikaciju (predvorja, hodnici, toaleti i slično);
- učenici jedne skupine imaju do 4 sata dnevno;
- satovi traju po 30 minuta, stanka između smjena u kojima skupine imaju sate, u trajanju od 20 minuta, planirana je za redovito čišćenje, provjetravanje učionica i svih drugih prostora u školi koji se koriste za nastavu i učenje;
- svi sati obveznih predmeta realiziraju se neposredno u školi i to u učionici i na otvorenom prostoru (u dvorištu), kada je god moguće, po utvrđenom rasporedu;
- praćenje i vrednovanje razvoja, napredovanja, angažiranja i ocjenjivanja učenika obavljat će se tijekom neposrednog obrazovno-odgojnog rada, sukladno propisima kojima se uređuje ocjenjivanje učenika u osnovnom obrazovanju i odgoju;
- izborni programi/predmeti i drugi oblici obrazovno-odgojnog rada realiziraju se ili neposredno u školi ili putem nastave na daljinu sukladno prostornim i tehničkim mogućnostima škole;
- prilikom pripreme za neposrednu nastavu u školi nastavnici trebaju izrađivati pripreme za nastavne jedinice u digitalnom obliku, kako bi se one mogle koristiti i u modelu učenja na daljinu (pitanja, zadaci, materijali za učenje i vježbu itd.);
- preporučuje se školama da stručna vijeća nastavnika zajednički pripremaju i dijele nastavne sadržaje;
- u realizaciju pojedinih sati za učenike prvog ciklusa obrazovanja uključeni su stručni suradnici i predmetni nastavnici, ukoliko postoji potreba (likovna kultura, glazbena kultura i tjelesni i zdravstveni odgoj).

Drugi ciklus

Za učenike drugog ciklusa obrazovno-odgojni rad organizira se kroz **osnovni ili kroz kombinirani model**.

Škola vrši usklađivanje operativnih planova s Posebnim programom i ima autonomiju pripreme rasporeda sati za realizaciju neposrednog obrazovno-odgojnog rada, rukovodeći se dnevnim i tjednim brojem sati koji su za odgovarajuće razrede dani u modelima koji slijede.

Polazi se od predmeta koji se polažu na završnom ispitu, odnosno prvo se razmatraju predmeti s većim fondom sati, pa ostali predmeti, programi i drugi oblici obrazovno-odgojnog rada.

To konkretno znači da se ukupan redoviti tjedni fond sati mijenja tako što se vrši prilagodba ukupnom tjednom fondu sati neposrednog obrazovno-odgojnog rada.

Prilagodba se vrši odabirom ključnih nastavnih jedinica po predmetima i sažimanjem preostalih nastavnih sati za taj tjedan.

Osnovni model

- za učenike drugog ciklusa, od V. do VIII. razreda, u onim školama koje imaju prostornih i kadrovskih mogućnosti, nastava se organizira svakodnevno u školi kroz neposredan obrazovno-odgojni rad;
- škole koje su uključene u obogaćen jednosmjenski rad nastavu organiziraju svakodnevno u školi kroz neposredan obrazovno-odgojni rad;
- ukoliko je broj učenika u razrednom odjelu veći od 15, odjel se dijeli u dvije skupine (škola bira optimalan kriterij za podjelu na skupine);
- ukoliko je broj učenika u odjelu 15 i manji, odjel se ne dijeli na skupine, već se nastava realizira za sve učenike istovremeno u jednom terminu;
- za svaki odjel (skupinu) određuje se učionica u kojoj se ostvaruju nastavni sati;
- skupine dolaze u dva definirana termina u istoj ili suprotnoj smjeni u odnosu na učenike prvog ciklusa, ovisno od raspoloživih kadrovskih i prostornih resursa;
- preporučuje se fleksibilan ili klizni raspored zvonjenja, čime bi se postiglo i različito vrijeme kada su učenici na odmoru i smanjuje se istovremeni boravak učenika u prostorijama predviđenim za komunikaciju (predvorja, hodnici, toaleti i slično);
- učenici jedne skupine imaju do 5 sati dnevno;
- sati traju po 30 minuta, stanka između smjena u kojima skupine imaju sate, u trajanju od 20 minuta, planirana je za redovito čišćenje, provjetravanje učionica i svih drugih prostora u školi koji se koriste za nastavu i učenje;
- svi sati obveznih predmeta realiziraju se neposredno u školi i to u učionici i na otvorenom prostoru (u dvorištu), kada je god moguće, po utvrđenom rasporedu;
- praćenje i vrednovanje razvoja, napredovanja, angažiranja i ocjenjivanja učenika obavljat će se tijekom neposrednog obrazovno-odgojnog rada, sukladno propisima kojima se uređuje ocjenjivanje učenika u osnovnom obrazovanju i odgoju; izborni programi/predmeti i drugi oblici obrazovno-odgojnog rada realiziraju se ili neposredno u školi ili putem nastave na daljinu, sukladno prostornim i tehničkim mogućnostima škole;
- prilikom pripreme za neposrednu nastavu u školi, nastavnici trebaju izrađivati pripreme za nastavne jedinice u digitalnom obliku, kako bi se one mogle koristiti i u modelu učenja na daljinu (pitanja, zadaci, materijali za učenje i vježbu itd.);
- preporučuje se školama da stručna vijeća nastavnika zajednički pripremaju i dijele nastavne sadržaje;
- u realizaciju pojedinih sati, ukoliko postoji potreba, uključeni su i stručni suradnici.

Kombinirani model

- u školama gdje ne postoje mogućnosti organizacije nastave svakodnevno za sve razrede drugog ciklusa, nastava se realizira po kombiniranom modelu;
- učenici drugog ciklusa, po razredima, imaju organiziranu nastavu neposredno u školi ili putem nastave na daljinu;
- učenici petog i šestog razreda, sukladno organizaciji rada škole, tijekom jednog tjedna imaju neposredan obrazovno-odgojni rad u školi ponedjeljkom, srijedom i petkom, dok učenici sedmog i osmog razreda imaju neposredan obrazovni rad utorkom i četvrtkom. Narednog tjedna razredi se rotiraju, tako da sedmi i osmi razred neposredan obrazovno-odgojni rad imaju ponedjeljkom, srijedom i petkom, a peti i šesti razred utorkom i četvrtkom;
- škola može grupirati po dva i više razreda i na drugi način, sukladno broju odjela po razredu i raspoloživim kadrovskim i prostornim resursima;
- učenici drugih razreda, u danima kada nemaju neposredan obrazovno-odgojni rad u školi, imaju nastavu na daljinu gdje treba težiti da se svi predviđeni nastavni sadržaji realiziraju na način prikazan u odjeljku *Nastava na daljinu u školi*;
- učenici, kada nemaju neposredan obrazovno-odgojni rad u školi, prate nastavne sate koji se emitiraju putem Javnog medijskog servisa Srbije;
- tijekom ostvarivanja neposrednog obrazovno-odgojnog rada, ukoliko je broj učenika u odjelu veći od 15, odjel se dijeli u dvije skupine (škola bira optimalan kriterij za podjelu na skupine);
- ukoliko je broj učenika u odjelu 15 i manji, odjel se ne dijeli na skupine, već se nastava realizira za sve učenike istovremeno u jednom terminu; za svaki odjel (skupinu) određuje se učionica u kojoj se ostvaruju nastavni sati; učenici jedne skupine imaju do 5 sati dnevno;
- skupine dolaze u dva definirana termina u istoj ili suprotnoj smjeni u odnosu na učenike prvog ciklusa, ovisno od raspoloživih kadrovskih i prostornih resursa;
- preporučuje se fleksibilan ili klizni raspored zvonjenja, čime bi se postiglo i različito vrijeme kada su učenici na odmoru i smanjuje se istovremeni boravak učenika u prostorijama predviđenim za komunikaciju (predvorja, hodnici, toaleti i slično);
- učenici jedne skupine imaju do 5 sati dnevno;
- sati traju po 30 minuta, stanka između smjena u kojima skupine imaju sate, u trajanju od 20 minuta, planirana je za redovito čišćenje, provjetravanje učionica i svih drugih prostora u školi koji se koriste za nastavu i učenje;
- svi sati obveznih predmeta realiziraju se neposredno u školi i to u učionici i na otvorenom prostoru (u dvorištu), kada je god moguće, po utvrđenom rasporedu;
- ocjenjivanje učenika u ovom modelu nastave se realizira kada su učenici u školi, uvažavajući sva načela ocjenjivanja, a praćenje i vrednovanje razvoja, napredovanja i angažiranja učenika obavljat će se tijekom neposrednog obrazovno-odgojnog rada i tijekom ostvarivanja nastave na daljinu, sukladno propisima kojima se uređuje ocjenjivanje učenika u osnovnom obrazovanju i odgoju;

- izborni programi/predmeti i drugi oblici obrazovno-odgojnog rada realiziraju se ili neposredno u školi ili putem nastave na daljinu, sukladno prostornim i tehničkim mogućnostima škole;
- prilikom pripremanja za neposrednu nastavu u školi, nastavnici trebaju izrađivati pripreme za nastavne jedinice u digitalnom obliku, kako bi se one mogle koristiti i u modelu učenja na daljinu (pitanja, zadaci, materijali za učenje i vježbu itd.);
- preporučuje se školama da stručna vijeća nastavnika zajednički pripremaju i dijele nastavne sadržaje;
- u realizaciju pojedinih sati, ukoliko postoji potreba, uključeni su i stručni suradnici.

4.4. Cjelodnevna nastava i produženi boravak

Rad u cjelodnevnoj nastavi i produženom boravku organizira se sukladno potrebama učenika i roditelja zbog obveza na radnom mjestu i raspoloživim resursima škole.

Cjelodnevna nastava

Cjelodnevna nastava organizira se shodnom primjenom modela za organiziranje nastave za učenike prvog ciklusa sadržane u ovoj uputi, u dva termina za nastavne sate i u jednom terminu za preostale aktivnosti u okviru cjelodnevne nastave.

Organizacija rada odjela cjelodnevne nastave:

- za učenike prvog ciklusa u odjelima cjelodnevne nastave, nastava se organizira svakodnevno u školi kroz neposredan obrazovno-odgojni rad. Početak i završetak rada u cjelodnevnoj nastavi utvrđuje škola, po pribavljenom mišljenju roditelja.
- ukoliko je broj učenika u odjelu veći od 15, odjel se dijeli u dvije skupine (škola bira optimalan kriterij za podjelu na skupine); skupine dolaze u istom terminu, utvrđenom za početak rada cjelodnevne nastave;
- obrazovno-odgojni rad u odjelu cjelodnevne nastave realiziraju dva nastavnika, istovremeno;
- nakon realizacije sati, prema ranije definiranom rasporedu, nastavnici se rotiraju;
- svi sati realiziraju se neposredno u školi i to u učionici i na otvorenom prostoru (u dvorištu), kada je god moguće.

Produženi boravak

Produženi boravak organizira se u manjim skupinama učenika istog razreda ili iznimno više razreda, odnosno u homogenim ili izuzetno heterogenim skupinama.

Preporučuje se organizacija nastavnih sati i aktivnosti, odnosno aktivnosti na otvorenom prostoru, kada god to uvjeti dozvoljavaju.

Početak i završetak rada u produženom boravku utvrđuje škola, po pribavljenom mišljenju roditelja.

4.5. Obrazovno-odgojni rad za učenike na duljem kućnom i bolničkom liječenju

Osnovna škola može organizirati obrazovno-odgojni rad kao poseban oblik rada za učenike na duljem kućnom i bolničkom liječenju, uz suglasnost Ministarstva, sukladno Zakonu i Pravilniku o načinu organiziranja nastave za učenike na duljem kućnom i bolničkom liječenju („Službeni glasnik RS“, broj: 66/18).

Za učenike koji zbog zdravstvenih problema ili kroničnih bolesti ne mogu pohađati nastavu dulje od tri tjedna, nastava se organizira kod kuće, odnosno u zdravstvenoj ustanovi, dok traje liječenje, na način i pod uvjetima utvrđenim Pravilnikom.

Roditelj učenika koji zbog zdravstvenih problema ili kroničnih bolesti ne može pohađati nastavu dulje od tri tjedna, dužan je o potrebi organiziranja nastave za učenika na kućnom liječenju obavijestiti školu u koju je učenik upisan, podnošenjem zahtjeva koji sadrži razloge zbog kojih je učeniku neophodno organizirati nastavu na kućnom liječenju.

Uz navedeni zahtjev roditelj prilaže medicinsku dokumentaciju i mišljenje međuresornog povjerenstva. Roditelj može dostaviti zahtjev i bez mišljenja međuresornog povjerenstva, uz navođenje razloga zbog kojih nije bilo moguće njegovo pribavljanje.

Škola nadalje postupa po proceduri utvrđenoj Pravilnikom.

4.6. Organizacija prehrane učenika

Škola osigurava obroke i užinu za učenike, pripremom hrane u školi ili naručivanjem od odgovarajućeg dobavljača.

Prilikom organiziranja prehrane škola je dužna primjenjivati sve zdravstveno-higijenske mjere zaštite, tijekom pripreme ili primanja i služenja hrane, sukladno mjerama zaštite zdravlja koje će biti dane u posebnoj uputi.

Sve osobe koje sudjeluju u procesu pripreme ili primanja i služenja hrane dužne su se pridržavati mjera zaštite.

Neophodno je održavati najvišu razinu higijene prostorija u kojima se hrana priprema, čuva i služi, kao i neposrednu prethodnu dezinfekciju svih prostorija koje pripadaju tzv. putu kretanja hrane.

Preporučuje se da služenje obroka, kad god je to moguće, bude u učionicama. Ukoliko se za prehranu koristi školska blagovaonica, potrebno je voditi računa o broju učenika koji istovremeno borave u toj prostoriji, rasporedu stolova i međusobnoj udaljenosti učenika.

Razmjena hrane i pribora među učenicima nije dozvoljena, s čime treba pravodobno na odgovarajući način upoznati učenike.

Škola može preporučiti roditeljima da njihova djeca doručkuju, odnosno ručaju prije dolaska u školu, kao i da u školu donesu užinu (ovisno o duljini vremena provedenog u školi).

5. UPUTE

5.1. Uputa za ravnatelja

Ravnatelj škole odgovoran je za zakonitost, organizaciju i kvalitetu obrazovno-odgojnog rada i svih aktivnosti ustanove, sukladno zakonu.

- Poduzima sve potrebne mjere za pravodobnu pripremu i regularnu provedbu obrazovno-odgojnog rada, sukladno zakonu, podzakonskim aktima i uputama Ministarstva;
- Nazoči svim sastancima s predstavnicima Ministarstva i sudjeluje u svim aktivnostima (program obuka, *webinari*) vezanim za pripremu početka nove školske godine;
- Ravnatelj u suradnji s Timom za osiguravanje kvalitete i razvoj ustanove, a na temelju analize realizacije nastave na daljinu u školskoj 2019/2020. godini, izrađuje operativni plan organizacije i realizacije nastave i rukovodi Timom;
- Prijedlog operativnog plana organizacije i realizacije nastave predstavlja Nastavničkom vijeću, radi pribavljanja suglasnosti;
- Na odgovarajući način upoznaje sve zaposlenike i roditelje s načinom organizacije obrazovno-odgojnog rada i njihovim ulogama (putem već uspostavljenih kanala komunikacije);
- Zajedno sa zaposlenicima, u ponedjeljak 31. kolovoza 2020. godine, u posebnim terminima (popodnevnim satima) organizira prijem učenika i/ili roditelja, prvog i petog razreda, radi upoznavanja s razrednicima i načinom organizacije obrazovno-odgojnog rada, poštujući sve propisane epidemiološke mjere;
- Organizira poseban dan na početku školske godine, u cilju upoznavanja učenika sa svim procedurama od značaja za ostvarivanje obrazovno-odgojnog rada i primjenu mjera zaštite zdravlja;
- Ravnatelj i stručni suradnici prate nastavu i imaju pristup virtualnim učionicama, *on-line* satima i drugim oblicima nastave na daljinu;
- Brine o realizaciji operativnog plana, prati ostvarivanje nastave i poduzima odgovarajuće mjere u cilju potpunog obuhvata učenika kvalitetnom nastavom u sigurnom okruženju;
- Izvještava Ministarstvo, odnosno nadležne školske uprave Ministarstva, o realiziranim aktivnostima i rezultatima obrazovno-odgojnog rada;

- Donosi rješenja zaposlenika o 40-satnom radnom tjednu usklađena s planom organizacije i realizacije obrazovno-odgojnog rada;
- Organizira s posebnom pozornošću dežurstva u školskom objektu tijekom nastavnog dana (u hodnicima, dvorištu, na ulasku u školu), naročito u razdobljima neposredno prije i poslije nastave, kao i u vrijeme odmora, što uključuje i razradu putanja kretanja učenika u zajedničkom prostoru (na primjer: kretanje desnom stranom stubišta i hodnika, uporaba posebnog ulaza za učenike i zaposlenike i posebnog izlaza u školski objekt i slično);
- Brine o osiguravanju uvjeta za realizaciju aktivnosti i uvjeta za primjenu mjera, kao i za primjenu mjera zaštite i sigurnosti zdravlja učenika i zaposlenika, preporučenih od strane nadležnih tijela i institucija.

5.2. Uputa za nastavnika i razrednika

- Planira, priprema i ostvaruje nastavne sate sukladno operativnom planu, odnosno planu nastave i učenja, i sukladno posebnom programu;
- Nastoji koristiti aktivne metode i pristupe planiranju i ostvarivanju nastave;
- Ima autonomiju izvršiti preraspodjelu vremenske dinamike, u okviru dnevnog rasporeda sati predviđenog za neposredan rad s jednom skupinom, samostalno (nastavnik razredne nastave) ili u suradnji s drugim nastavnicima (nastavnik predmetne nastave), sukladno potrebama primjene integrativnog tematskog pristupa u nastavi, odnosno realizacije tematskog dana;
- Tijekom ostvarivanja nastave na daljinu naročito vodi računa o opterećenosti učenika, pažljivo odmjeravajući opseg i složenost programskih sadržaja i zahtjeva prema učeniku, poštujući vremensku dinamiku predviđenu rasporedom sati;
- Prati i vrednuje razvoj, napredovanje i angažiranje učenika tijekom neposrednog obrazovno-odgojnog rada i tijekom ostvarivanja nastave na daljinu, te ocjenjuje učenike tijekom neposrednog obrazovno-odgojnog rada, sukladno propisima kojima se uređuje ocjenjivanje učenika u osnovnom obrazovanju i odgoju;
- Osobnim primjerom doprinosi poštovanju preporučenih mjera od strane nadležnih tijela i institucija u cilju zaštite i sigurnosti zdravlja;
- Brine da učenici primjenjuju mjere zaštite i sigurnosti zdravlja, preporučenih od strane nadležnih tijela i institucija;
- Suraduje s roditeljima i pruža im potrebnu potporu. Razrednik - pravodobno upoznaje učenike svoga odjela i njihove roditelje s načinom realizacije obrazovno-odgojnog rada.

5.3. Primjena mjera zaštite zdravlja učenika i zaposlenika tijekom obrazovno-odgojnog rada škole

Škola je dužna pratiti aktualnu epidemiološku situaciju i sve aktivnosti organizirati na način koji osigurava zaštitu zdravlja učenika i zaposlenika.

U suradnji predstavnika Instituta za javno zdravlje „Milan Jovanović Batut“ iz Beograda, predstavnika Svjetske zdravstvene organizacije u Srbiji, predstavnika UNICEF-a u Srbiji i Ministarstva, pripremljena je uputa o mjerama zaštite zdravlja učenika i zaposlenika koje se primjenjuju u školama.

Ova uputa, koja će također biti dostavljena školama, sadrži konkretne smjernice za postupanje u pogledu nošenja zaštitnih maski, držanja fizičkog razmaka, postupanja prilikom dolaska i odlaska učenika i zaposlenika, pitanja održavanja higijene u prostorijama škole i uporabe školske opreme i sredstava i druga pitanja i procedure od značaja za primjenu mjera za zaštitu zdravlja učenika i zaposlenika.

Osim toga, planirana je realizacija pripreme zaposlenika u školama, kroz programe obuka i *webinare* o primjeni mjera zaštite zdravlja učenika i zaposlenika, a koja će se realizirati do početka školske godine. Priprema uključuje i odgovarajuće video materijale, odnosno tutorijale, koji su namijenjeni i učenicima.

Klasa: 610-00-00674/2020-07

MINISTAR

Mladen Šarčević, v.r.